

R E G É L Ő.

PESTEN vasárnap november 2^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítékalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüstforinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Velencei szent Mark. *(Végzet.)*

A' főméltóság (igy hívták a' tiz tagú főtörvényszéket, mellynek hatalma a' dogéra is terjedt) követeket küldé Károly dirrachi herczeghez, mint a' magyar sereg vezéréhez *) Trevisóba. Követek voltak Gradenigo János, Contarini Zacharias, és Morosini Miklós, melléjek egy szürke barát, frater Benedek, vala adva, kinek szónokságától, és karakterétől sokat reménylének. Ők a' magyar vezért minden szövetségeseinek köldöttjei által körülvéve találák, kik hevesen ellenzék a' békességet, mert nem kétkedének, hogy minél előbb beveszik a' minden felől ostromlott várost. Végre megállapodának a' szövetséges megtámadók abban, hogy a' várost egyedül a' magyar király hatalma alá akarják meghódítani, melly szándék arra határozá Károlyt, hogy Velenczének a' béke feltételeit kitegye, mellyek imezek valának:

Velence fizesse az 500,000 aranyra becsült háborúi költséget, minek biztosítására sz. Mark kincsének drága köveit és a' doge koronáját adja által a' magyar királynak. — Hogy magát magyar király adózójának ismerje, és esztendőát át ötven ezer aranyat fizessen. — Doge választathatik ugyan Velencziek által, hanem magyar király által erősít-

*) Ez ama Károly dirrachi herczegnek fija, ki Joannának, Nápoly királynéjának, Andrásunk nejének fő embere és hű tanácsnoka volt, András megöletésében pedig nagy eszköz: mire nézve Lajos király őt halállal bünteté, gyermekeit pedig, mint foglyokat magával magyar országba vitte. Ezek közül a' szóban levő Károly vezér magát használhatónak mutatván mind a' Lithvánok, mind a' Rácok elleni háborúban kitünteté magát, mi által Lajos királynak hajlandóságát megnyervén a' dirrachi herczeg méltóságában meghagyatott, és tábori fővezérré tétetett.

tessék-meg méltóságában; — végre minden innepeken sz. Markra magyar zászló szegeztessék-ki.“ Ezek történtek 1379-dik esztendőben.

Történet-írók mondják, hogy Velence nem vonakodott volna a' fizetéstől, de a' folyvásti kívánt adózástól, 's leginkább a' magyar zászlónak sz. Markon lobogásától ir-
tózott; és midőn ezen feltételek Velenczébe hirül hozattak, olly rémülésbe estek a' lakosok, hogy nyilvános gyűlésökben leghatalmasabb szónokok adák elő Velence szomorú helye-
zetét a' száraz földre nézve, és minden reményről lemond-
dának, hogy ennyi 's hatalmas ellenségek ellen maga ezen város védhesse függetlenségét. Számtalanok javaslá-
k, hogy Velenczét elhagyják, és Cretában állítsanak egy új várost; de a' szülő föld iránti szeretet sokakban feléledvén a' haza-
fiség példájának legfényesebb jeleit tünteték-ki. Minden, ki fegyvert foghatott, ahhoz nyult a' papságot se vevén-ki; egyedül a' minorita szerzetesek nem akarának benne részt
venni, kik azért a' városból örökre kitiltattak. Egy szűcs maga ezer katona-fizetésre, Cicogna gyógyszeres egy hajó-
állításra, más közönséges mesteremberek száz kétszáz ka-
tona-tartásra ajánlák magokat. — Velence tehát ekkor minden tehetségeit összeszedvén valamiképpen feltartotta
az ellenséget, hogy a' városra ne rohanjon. De leginkább segített rajta Lajos királynak igen változó elhatározása; mert midőn a' véres harcoknak gyümölcseit a' honra árasztani kellett volna, félbeszakasztá a' velencei háborút, és ismét a' nápolyi korona jutott eszébe, melly végből Velen-
czével békét kötött illy feltétel alatt: hogy Lajos Fiume előtt fekvő Pago szigetről lemond, — tengeri kikötőjít minden portyázó hajók előtt bezárja, és a' tengeri parto-
kon sőt nem főzet. Melly ígéretekért Velence magát esztendőt át két ezer arany fizetésre kötelezé, mi addig tar-
tott, míg a' Magyarok hatalma félelmesnek gondoltatott.

Majd század mult, hogy sz. Mark könyv-tára nem sok-
kal bővült alapítójának halála óta. Most ismét találkozott egy görög tudós, Bessarion cardinál, ki századában a' leg-
tudósok egyike vala. Hosszas életét tanulásnak, és drága kéz-iratok gyűjtésére szentelvén félt, nehogy holta után ezen drága gyűjtemény széthányattassék: velencei sz. Mark könyvtárát választá tehát raktárnak, hol azok megmaradá-
sát, és becsültetését legbiztosabban hitte.

Azonban ne gondoljuk, hogy sz. Mark kincse, templomának fénye, és ékessége a' Velencziek adakozásaikból támadtak, és nevedektek olly nagyra. Velenceze községe mihelyt valamelly tartományt vagy várost meghódíta, azonnal külön lekötelezte, hogy esztendő át sz. Marknak is adózzék. Igy p. o. Trieszt városa egykor hasonlóan Velenceze birtoka volt; hanem 1460-dik esztendő tájban III-ik Fridrik leve annak ura, kinek pártolása alatt ez arra törekedett, hogy ő, és ne Velenceze legyen az adriai tengeren fő lerakó-hely, sőt hogy a' velencezi hajók is kikötői adó alatt legyenek, valamint egyebek; miért neheztelven Velenceze, sereget küldé Triesztnak elfoglalására; honnan véres harczok támadtak volna, ha a' pápa közbe nem veti vala magát. Alkura szállottak 1463-ik esztendőben, mellynek pontjaiban többi között olvasni lehet, hogy a' hajdani kamat fizetését sz. Marknak, és a' dogenak számára továbbá is folytatni fogják. Azon fény, pompa, és tisztelet tehát, mellyet a' Velencziek mutattak sz. Mark iránt, a' köz népben olly hatalmas benyomássá vált, hogy nem a' hazának, hanem sz. Marknak védelme, nem a' haza szeretete, hanem sz. Marké, nem a' haza fényje, hanem sz. Marké fekvék szivöken, mi a' következőből legvilágosabban kitetszik. 1510-ik esztendőben franczia ország, a' német császár, és egész felső olasz ország összeszövetkezék a' velencezi község ellen, és azoknak táborai Brenta 's Adigo folyók között legnagyobb pusztításokat követtek el. Mind ezen ijesztések mellett mondja Machiavel — ama jeles író, ki éppen akkor olasz országi követségben Veronában vala — a' földnépe koránt se rémült-el, hanem inkább bátrabb, és tüzesebb lett. „Tegnap — ugy mond — egy foglyot hoztak ide, és mikor a' tridenti püspöknek, mint német császár követjének, elejébe állittatnék, felkiálta: „éljen sz. Mark!“ Hasztalan vereték vasra, fenyegették halállal, vagy ígértetett neki élet; ezekre nem is hallgatott, és szüntelen azt hajta, hogy ő meg akar halni sz. Markért.“

1595-ik esztendőben Grimani Márton választatott dogenak, kinek hitese Morosini házból vala *); 's a' mi különös, hitésének nagyobb tisztelet, hódolás, és pompa téteték, mint magának a' dogenak. Tíz napi vigalom tartott sz.

*) A' magyar olvasó tudhatja, milly nevezetes ház vala ez Velenczében; -- III-ik András királyunk anyja is ezen házból volt.

Mark piaczn, melly éjenként viasz gyertyakkal világította-meg. Maga nyolczadik Kelemen pápa sem akara a' tisztelkedők számából kimaradni, és arany rózsát küldé a' dogenénak, mellyet ő szentsége minden esztendőben megáldani, és valamelly keresztény fejdelemnének vagy városnak szokott küldeni. A' tiz tagú fő méltóság igen nagyra becsülé ezen ajándékot; azért a' dogetól elvételék, és sz. Mark kincsei közé tenni rendeltetéék. De már sz. Marknak nemcsak kincstára, hanem könyvtára is annyira nevedék, hogy Európában a' legelsők közül vala. Grimani János Aquilea patriarchája szobrokból, márványokból, pénzekből, és régiségekből álló nagy gyűjteménnyel ajándékozta-meg. — Természet szerint, ha sz. Mark kincstára, könyvtára, és temploma olly nagy becsű, 's tekintetű vala, ugyan azon templom püspöke is különös becsben, és tiszteletben tartott, kit tizen negyedik századtól kezdve a' kormány maga nevezett-ki: gyűrűt és pásztori botot neki a' doge adván által ezeket mondá: „vedd-át e' püspökséget Istentől, és sz. Marktól.“ — mig a' Cambray háború annyira meg nem alázá a' községet, hogy a' pápa sz. székétől ők is rettegtek. Ne higye mindazáltal valaki, hogy a' Velencziek olly igen buzgók voltak volna! mivel ott mind a' kormány mind a' nép elve ez vala: „siamo veneziani poi christiani. (Legyünk Velencziek, azután keresztények)“

Szükség még is (hogy valamelly kised fogalmunk legyen sz. Mark kincséről) egy alkalmat, mellyet Spanyolok okozának, némelly részben említeni. Rajna forrásánál és Tyrol szélén fekvő völgyben álla három kis község, melly összeszövetkezvén Graubündten név alatt lett ismeretes. Ezen község a' havasok oldalán egy darab földet szerze magának, melly Valteline név alatt ismertetett; ennek lakóji nem türhetvén Graubündten községe kormányát, Spanyolok, és Auztriaiak segedelme által fellázadtak, és 1620-ik esztendőben ezektől segedelmet nyervén Graubündten ellen mentek. Ezen község a' helveta községtől segedelmet nyervén különös szerencsével harczola lázadt népei ellen; de végre Mayland és Tyrol is segedelmet nyujta ezeknek. Velence a' tüzet körülötte látván lobogni, személy-vesztéssel akará az atyafi községeket lecsillapítani. Legelől is kihirdetteté, hogy Velence háborúra készül, és már harmincz evezős hajók (galére) állanak készen a'

bajógyárban (arsenal). A' [vezérlő kapitán, ki katonákat fogadott, kiült sz. Mark piaczára, előtte egy nagy asztal tele arannyal, és ezüsttel több millióból. Ezen asztal egy tömött (massiv) arany lánczczal vala bekerítve, mellynek emelésére ötven ember kivántatott; ezen felül még azon hir volt, hogy a' község titkos pénztárában husz millio sequin vagyon. Mig Velence illy dicsekedve készülé, addig spanyol ország elkapá előle Valteline tartományt.

De kincsre várt a' candiai (Créta szigete) háború, melly 1646-ik esztendőben kezdődvén 1669-ik esztendeig tartott. E' drága, és kincses gyarmat védelmére a' Török ellen mindent elszánt Velence. A' háború dühös, és igen véres vala, mellyet Velenczének bajnoki annyira fényessé tettek, hogy azt a' világ nevezetességei közé számitni érdemes. Felvetés szerint 15—20 millio aranyba került Velenczének e' háború. Csak 1688-ik esztendőben három millio font puszkapor emésztetett-fel. — Sz. Mark kincsenek is egy része erre fordított. A' török erő ellenére meg nem tartotta ugyan Velence Candiát, de sok erős helyeknek birtokában maradt, és ezen hosszas háborúi gyakorlásnak véres ütközetei által nyerte, hogy a' tengeren ur maradt, és nem sokára a' Töröktől elvette Moreát. — Ezután többé magától háborút inditni nem mert eme fényes község, hanem az austriai házat sokszor segíté a' Töröknek lealázásában, és igen nagy részt vett a' karloviczi, és passaroviczi békekötésekben. Ezen utósó békekötéskor letévén Velence a' véres fegyvert, soha többé fel sem emelte, hanem minden rendű polgárai és lakóji egyedül kincs-gyűjtésben fáradoztak, minek annyira rabjai lettek, hogy a' hazáról, és sz. Markról elfelejtkeztek.

Állott mindazonáltal Velence községe egész 1796-ik esztendeig, mikor azt Bonaparte generál *) elfoglalta. És csudálatos tapasztalni, hogy Velence végső romlásának

*) Ezen éles látású hadvezér egy levélben, mellyet a' velencei követnek irt, így szóll Velence községéről: „divisé en autant d'intérêts, qu' il y a de villes, efféminé, et corrompu; aussi lâche qu' hypocrite, le peuple venitien est peu fait pour la liberté. — (A' velencei nép érdekeire nézvé annyi felé meghasonlva, mint városai vannak, elaljasodva, és megromolva, valamint lonyha és álszenteskedő (két színű) levéu, kevésse alkalmas a' szabadságra.)“

és pusztulásának oka a' hosszas békesség vala. Mert a' passaroviczi béke-időtől fogva soha háborúja nem volt. Természet szerint sz. Mark polgári dicsőítése is alább szállott, mert idővel változni kell mindennek e' világon; így p. o. a' velencei czimeren sz. Mark szárnyas oroszlánja egy kinyitott evangeliomos könyvet tartott, mellybe írva ez volt: „Pax tibi Marce, evangelista meus (Béke neked Mark evangelistám).“ — E' szók helyébe akkor imez tétetett: „Ember és polgár joga“ — mire egy révész (matróz) mosolyogva mondá, hogy végre még is levelet fordított az oroszlán.

A. J. J.

J E L E S M O N D A S.

Gyáva és hős.

Lételt kap a' féreg, 's eltipratik,
 Nem jegyzi semmi léte nyomdokát:
 A' gyáva nép él és kihal, 's felette
 Más faj tenyész, 's a' törpe léthatárán
 Be nem jelentve jön 's megyen keresztül:
 De hős ha támad, és uralkodó,
 Fény árja közt őt Isten hívja-ki;
 Hirdetve száll-fel a' bámult világnak,
 'S az élet sok tettere készen áll.
 'S ha majd a' győzőn a' halál erőt vesz,
 A' sors ezernyi titkos érzetet gyujt,
 'S időkorának sejtve hirdeti,
 Hogy a' Phoenix lángok közé rohan.

Szemere.

Haza-szeretet. Nem az cselekszik bölcsen, ki hazaszeretetét abban helyezteti, hogy minden idejét annak dicséretére pazérolja, hanem inkább az, ki hátra maradásit fejtegeti 's boldogításában elősegélni fáradozik.

Gr. Széchenyi Istv. után S. Lotty.

A' tettetés olly setét köd az emberi nem nézése előtt, mellyen által még argus-szemek is ritkán hathatván az igazságnak e'képpen elfedett világát a' láthatár elől eltakarja.

Miskoltzy István.

Aphorismák Váczról. Legnagyobb hős az, ki vágyait tudván meggyőzni a' forrón szeretett tárgyról, midőn léte körülményei kívánják, magát megtagadva le tud mondani.

A' háborgó indulatokkal küzdés nehéz ugyan és keserű, de a' rajtok vett győzedelemnek gyümölcse édes.

Ba.

K Ö L T É S Z E T.

Szerelmem csillaga.

<p>Letünt a' nap, csendre viszi Ligetem virágait, Búsán nézem itt a' csermely Kétes fényű hajjait: Gyöngymélyében egy imádott Kép lebeg, melly engemet Boldogító szüz csókjával Szebb honba visszavezet.</p>	<p>Szerelmemnek szép csillaga Uszik ott a' patakban; Haj! de ő olly messze tőlem, Alattam csak képe van. Bár a' tavasz lengé szárnyán Hozzád repülhetnék én, Bár a' bimbók kegyillatja Hozzád vinne kedves fény!</p>
--	--

De ha messze vagy is tőlem,
Közlelről nem nézhetlek;
Reményem te, édes csillag!
Távolban is szeretlek.

Frankenburg Adolf.

K Ü L Ö N F É L E.

A' canadai asszonyok szintugy bírnak szavazási joggal, mint a' férfiak. Midőn nem régiben Baley ezredes a' törvényhozó gyűlésben candidáltatott, 35 dáma jelent-meg, hogy részére szavazzanak. Mindnyájan özvegyek és hajadonok valának, csak egy volt közülök házas. Sokszor megtörténik, hogy férj és feleség ellenkező véleményben szavaznak. 1832-ki majusban Montrealban perlekedés támadott, melly egy egész hónapig tartott, 's a' szavazásnál 225 asszony volt jelen. Az egyik kinevezettnek, egy Irlandinak, részére 95-en; a' másiknak Stanley Bagnak részére 104-en szavaztak; 26 asszonyság nem szavazott. Több asszonyságok egészen más felekezethez szitottak, mint férjeik, 's ezek legkevesbet se gondoltak vele.

~~Régi ember. St. Pétervári ujságok egy embert emlitenek, ki Poloczkban, Lithvania határszélén, 188 esztendőskort ért-el. Hét uralkodót látott az orosz czári trónon, 's igen jól emlékezett Gusztáv Adolf halálára; mert a' harmincz esztendőskorában személyesen katonáskodott. 93 esztendőskorában harmadszori házasságra lépett, 's ezen feleségével 50 esztendeig élt, melly idő közben több gyermekeket nemzett.~~

Öreg matróz. Hollandiában Dordrehtban egy Vancouver nevű matróz halt-meg folyó esztendő augustus 20-án. Ezen hajóselegény 135 esztendőskor volt.

Pamut-leszállás következése. Calcuttában amajelyes illy firma alatt: „Fréderic Whatoll“ ismeretes kereskedőház a' pamut ára leszállásának következésében száz husz millio frankban bukott-meg.

Törpe házaspár. Birminghamban nem régiben egy törpe (Zwerg) láttatá magát pénzért feleségestől együtt. Az első Don Santiago de los Santos, a' második Anne Hiplus nevet viselt. A' vőlegény 48 esztendőskor, és csak 25 hüvelyknyi nagy; a' menyasszony 28 esztendőskor, és 40 hüvelyknyi magas volt.

Az Opium-dohányzás annyira elhatalmazott a' chinai katonaságnál, hogy 1832-ben, midőn Canton kormányzója a' lázadók ellen egy dandárt kiküldött, a' parancsnoki tiszt 200 katonát, mint az opium-dohányzás által egészen szolgálni képteleneket, visszaküldeni kénytelenített. — Egy chinai katonatiszt, kit bevádoltak, hogy opiumot vett magához, tisztségéből elmozdított.

Visszás rejtvény.

Három betűm ha fordítod,	Sok szolgálatomért végre
Még is egyképp hangzanak;	Jól meghíznom engednek,
Gyapjasok közé számítok	'S így eladnak vágó székre
Nemem, még se mondsz juhnak,	Mert húsomért szeretnek.

Előbbi rejtvény: Ökörszem.

Figyelmeztetés.

Közelítvén a' Leopold napi pesti vásár, melly kedvező alkalmul szolgál az előfizetési pénzeknek felküldésére, alól írtt tisztelettel jelentem, hogy a' Regélő 's Honművész iker folyóirat kiadását jövő 1835-ik évben is folytatni szándékom. Megjelen belőle hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön mindenkor egy egy iv, vagy is hetenként két iv. Minden héten egy divatkép, 's minden érvégében egyszer más valamely tárgyat képező rajz is vagy hangmű fog a' lapok mellé járulni. Ha pedig t. előfizetőim száma az előbbinél szaporább leendene, a' mellék képeket is szaporítani teljes akaratom. Nevekedvén az előfizetők részvete, én is annál biztosabban 's károm nélkül felelhetek-meg adott ígéretimnek, mellyeket különben illy terjedtségű nagy vállalatnál teljesíteni lehetetlen; mit kiki meg fog ismerni, ha meggondolja, hogy folyóiratomnak éppen annyi az ára vältóban, mennyi (sőt több is) a' hasonló külföldieké ezüst pénzben. — A' folyóirat ujan öntött betűkkel, 's az eddiginél szélesebb csinos alakban, valamint ez ideig velinen, jelen-meg szokott ára mellett, u. m. Budapesten boritéktan 5 ft; boritékát 5 ft. 24 kr. postán 6 ft. ezüst pénzben fél évre. — Kép nélkül 1 ezüst forinttal olcsóbb; de erre ezután postákon nem, hanem egyedül a' kiadó hivatalnál Pesten lehet rendelést tenni, valamint fertály évenként is csak Budapestieknek szolgálhatok. — Előfizetni lehet minden es. k. postahivataloknál (mellyeknek minden beküldött 10 előfizetésre hálám fejében egy példány ingyen küldött), Bécsben Mechetti Péter szépműárosnál, és Pesten nálam alól írttnál reggel 8—11, és délután 2—4 óra közt. Tisztelt levelezőimet hálás köszönetem mellett kérem, hogy hazafiságukat jövődőre is hasznos intézettel egyesíteni méltóztassanak. — Remélvén, hogy a' nagy érdemű közönség tekintetbe vevén törekedésemet, mellynél fogva honosim kezéikbe (eddig minden haszon és fáradozásim jutalma nélkül) olly folyóiratot volt szerencsém nyújtani, melly nemcsak nyomtatási tömöritsége, hanem aesthetikai szépsége, a' műtárgyak, rajzok, 's jelesen a' divatképeknek igen tetszetős alakban és rendkívül serény megjelenésök, a' közlemények válogatott sokfélesége mellett minden pompás külföldi hasonló művekkel vetekedik, azt ezután is lelkes pártfogására meltatni 's másoknak is, különösen pedig a' hon tisztelt leányainak, a' szép izlés leghathatósá védjeinek, ajánlani fogja, melly kegyességét én eddigi pontos szolgálattal viszonzni mindenkor kedves kötelességemnek tartani el nem mulasztom. Pesten 1834. oct. 25-én

RÓTHKREPF GÁBOR

a' Regélő 's Honművész tulajdonos kiadója, halpiacz és Duna-part közt (a' Gellért hegye irányában) 86-ik számú Dents-ház 2-dik emeletében.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.